

(N.K. van den Akker), (350 jaar Hervormde Gemeente Oss c.a.), (z.p.,z.j.), Ill. 31 bldz.

Uit het voorwoord verneemt de lezer (het boekje heeft geen titelblad), dat hij de tekst van een lezing van ds. N.K. van den Akker t.g.v. het 350-jarig bestaan van de hervormde gemeente van Oss in handen heeft. Het is een goed leesbaar verhaal, waarin de negentiende eeuw de nodige aandacht krijgt (hiervoor dienden Van den Akker publikaties van M. Hansen en H. Stolk tot uitgangspunt). Men vindt er een geschiedenis in beschreven, die typerend is voor zo menige kleine protestantse gemeenschap in het zuiden des lands.

Aart de Groot

Nico van Wageningen, *De Boerenhoek. Geschiedenis van het protestantisme in Etten*. Etten-Leur 1985 (*Bijdrage tot de geschiedenis van Etten-Leur*, IV). 94 p. (Uitgave Stichting Heemkundekring "Jan uten Houte" te Etten-Leur) fl. 17,50.

Onder de titel "Bedreigde zelfstandigheid" geeft het tweede hoofdstuk van de geschiedenis van deze protestantse enclave in het Roomse zuiden een uitvoerige schets van alle perikelen in de negentiende eeuw. De auteur is er in geslaagd de lezer daarvan een nauwkeurig beeld te schetsen, zoveel mogelijk rechtdoende aan de argumenten die van verschillende kanten destijds in de conflicten werden aangedragen. Bij de vele illustraties treft men - behalve een fraaie (al te klein gereproduceerde) pentekening van de vroegere dorpskerk door een kapitein, jan. 1831 op weg met zijn troepen naar het zuiden - een tekening van Vincent van Gogh aan, die hij in 1876 heeft gemaakt van protestants Etten "in vogelvlucht". Onder de geraadpleegde archieven is het archief van de Maatschappij tot bevordering van welstand, waaruit heel wat gegevens over de boerenstand in het verleden konden worden geput.

Aart de Groot

J.H. van de Bank, *Kudde in veelvoud. Kleine kerkgeschiedenis van Ede*. Bijbelboekatiek-Antiquariaat De Bron Ede, 1986. Geb. 214 bldz.

Op een prettig leesbare wijze heeft de Edese kerkhistoricus Van de Bank de kerkgeschiedenis van zijn woonplaats beschreven. Het waardevolle van deze studie is vooral hierin gelegen, dat Van de Bank een overzicht van het totaal geeft. Nadeel van deze opzet is, dat toch wel allerlei zaken en gebeurtenissen al te vlot de revue passeren. In ieder geval heeft de negentiende eeuw, die ons in DNK ter harte gaat, met een 70 pagina's toch ruimschoots zijn deel gekregen. De auteur gaat daarbij in op het ontstaan van diverse bewegingen en groeperingen. Jammer is, dat men soms de indruk heeft dat nader onderzoek minder vragen open had gelaten. Zo mis ik b.v. een beschrijving van de opwekking die in het eerste decennium in Ede, Barneveld en omgeving plaats gehad heeft (A. Ypey, I. Dermout, *Geschiedenis der Ned. Herv. Kerk*, IV, Breda 1827, 233 vlg.). Hinderlijk is, dat over de Bataafse Republiek en het Koninkrijk Holland wordt gesproken als de tijd van de Franse bezetting. Bij de lectuur struikelde ik wel eens over ongelukkig geformuleerde zinnen.